

IDEAPAKKI

Ideoita toimintamalleista jatkotyöstämistä varten

Ideapakkiin sisältyvät toimintamallit

1. Liikenneturvallisuus kielten opiskelussa
2. Tutkijana liikenteessä
3. Aloite liikenneturvallisuuden parantamiseksi
4. Huoneentaulu
5. Nollavisio ja tieliikenneonnettomuustilastot
6. Liikennekäyttäytyminen, liikenteen vuorovaikutus ja sosiaalinen ympäristö
7. Fysiikan ilmiöt ja niidensoveltaminen liikenteessä ja kulkuvälineissä
8. Kemian ilmiöt ja niidensoveltaminen liikenteessä ja kulkuvälineissä
9. Kansainvälisiä toimintamalleja jatkojalostettavaksi
10. Linkejä eri maissa tuotettuihin opettajien materiaaleihin

1. Liikenneturvallisuus kielten opiskelussa

Tavoite: Laajennetaan sanastoa, opitaan tulkitsemaan uutisia myös vierailta kielillä.

Käydään liikenneteemaa läpi vieraiden kielten opinnoissa. Tarkoituksena on etsiä syitä liikenneonnettomuudelle vieraskielisestä onnettomuus uutisesta.

1. Jaetaan opiskelijoille erilaisia onnettomuus uutisia. Pyritään valitsemaan uutisia kotimaan ulkopuolelta, jotta onnettomuus ei tule liian lähelle opiskelijaa.
2. Kun opiskelija on tutustunut uutisiin, hän vastaa muutamiin kysymyksiin joko suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi.

Toisena toteutusmallina on viestiä valikoiduista liikenneturvallisuusteemoista esimerkiksi vieraskielisille opiskelukavereille. Osana oppitunteja tuotetaan vieraskielistä aineistoa esimerkiksi liikennesäännöistä.

Aika: n. 30-45 min

Oppiaineet ja tutkinnon osat:

Esim. vieraat kielet, viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen

Lähteet ja muita linkkejä:

[BBC:n uutisia](#)

[liikenneturvallisuusteemasta \(bbc.com\)](#)

[Euronews.com](#)

[liikenneturvallisuus uutiset \(euronews.com\)](#)

<https://www.svt.se/nyheter/om/trafiksakerhet>

(SVT)

2. Tutkijana liikenteessä

Tavoite: Opiskelijat toteuttavat omatoimisesti liikenteeseen liittyvän tutkimuksen. Tarkoituksena on opettaa tutkimuksen tekemiseen liittyviä vaiheita, datan analysointia sekä johtopäätösten tekemistä. Myös aineiston keräämiseen liittyvät teemat ovat keskeisiä, sekä esimerkiksi kohderyhmien rajaaminen.

Tutkimus voi olla joko kyselytutkimus tai esimerkiksi liikenteen tarkkailutehtävä. Opiskelijat suunnittelevat itse kyselylomakkeen kyselytutkimusta varten. Kyselyä voi kohdentaa tiettyyn teemaan, kuten esimerkiksi liikennetottumuksiin tai päihteiden käyttöön. Tarkkailutehtävässä taas tulee seurata useaa turvavälinettä ja kohderyhmää. Valikoidusta teemasta riippuen mietittävä myös kyselylomakkeen jakelun levikki: Riittääkö, että kysytään ajatuksia vain omilta opiskelukavereilta, vai täytyykö laajentaa myös esimerkiksi sukulaisiin ja muihin opiskelijaelämän ulkopuolisiin kontakteihin?

Saaduista tuloksista laaditaan esitys, jossa hyödynnetään esimerkiksi taulukkolaskentaohjelmaa. Tehdyistä havainnoista voidaan kehittää jatkotoimenpiteitä, ja johtopäätöksiä voi jatkokehittää melko pitkälle, kun data on kerätty läheltä.

Aika: + 45 min, useamman oppitunnin kokonaisuus

Oppiaineet ja tutkinnon osat:

Esim. yhteiskuntaoppi,
viestintä- ja
vuorovaikutusosaaminen

Lähteet ja muita linkkejä:

[Kyselylomakkeen laatiminen \(fsd.tuni.fi\)](https://fsd.tuni.fi)

3. Aloite liikenneturvallisuuden parantamiseksi

Tavoite: Havainnollistetaan nuorille heidän omia keinojaan vaikuttaa asioihin.

Opiskelijat miettivät jonkin liikenteellisen kohteen, jonka turvallisuuteen tulisi heidän mielestään vaikuttaa. Kohteen voi valita esimerkiksi tutkijana liikenteessä –oppitunnin havaintojen pohjalta. Tehtävinä on:

- Miettiä, miten voidaan parantaa kyseisen kohteen turvallisuutta,
- Selvittää, kenen vastuulle kohteen korjaaminen kuuluu ja
- Laatia asiasta hallinnoivalle taholle aloite.

Mahdollisia tahoja ovat pääasiassa kunnan tekninen toimiala tai ELY-keskus.

Esimerkkejä aloitteista, voi hyödyntää pohjana:

- Enontekiön lukioon jääville/tuleville ilmainen ajokortti:
<https://www.kuntalaisaloite.fi/fi/aloite/30374>
- Haja-asutusalueella asuvien lukiolaisten koulukyyditys (Inari)
<https://www.kuntalaisaloite.fi/fi/aloite/22178>
- Pyörätie Kaulirannasta Aavasaksalle (Ylitornio):
<https://www.kuntalaisaloite.fi/fi/aloite/34636>

Aika: n. 30-45 min

Oppiaineet ja tutkinnon osat:

Esim. äidinkieli, viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunta- ja työelämäosaaminen

4. Huoneentaulu

Tavoite: Saada opiskelijat miettimään yhteisiä tavoitteita ja niihin sitoutumista. Hyödynnetään useita eri oppiaineita.

Terveystieto: Esimerkiksi Tutkijana liikenteessä –oppitunnin pohjalta läpikäydään kerättyä dataa, josta valikoidaan 10 keskeisintä liikenneturvallisuuden riskitekijää.

Äidinkieli: Opiskelijat äänestävät aiemmin listatuista toimenpiteistä kolme yhdessä toteutettavaa toimenpidettä, tai yksittäisen henkilökohtaisesti toteutettavan toimenpiteen liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Toimenpiteet voi halutessaan kirjata runo/murre/slangi –muodossa.

Kuvaamataito: Tehdään toimenpiteistä kuvitettu huoneentaulu. Esitystavan valitsee opettaja. Huoneentaulun voi halutessaan viedä myös oppilaitoksen verkkosivuille tai ryhmän omille sivuille.

Tavoitteiden toteutumista on tärkeä seurata. Toteuttamisen voi sitoa myös yksittäiseen opintojaksoon, jolloin teemat laaditaan kurssin alussa ja niiden toteutumista seurataan pari kuukautta/yksittäisen periodin ajan.

5. Nollavisio ja tieliikenneonnettomuustilastot

Tavoite: Oppitunnin jälkeen opiskelija ymmärtää, mikä on nollavisio ja miksi sen tavoittelu on tärkeää. Opiskelija ymmärtää, miten liikenneonnettomuustilastoja tulkitaan ja millaisia syy-seuraus –suhteita tieliikenneonnettomuuksista voi löytää.

1. Käydään aluksi läpi, mitä [nollavisio](https://www.youtube.com/watch?v=...) (youtube.com) tarkoittaa, sekä mietitään sen ja [liikenneturvallisuusstrategian tavoitteita](https://www.liikenneturva.fi/...). Strategiasta voidaan etsiä esimerkiksi nuoriin kohdistuvia toimenpiteitä.
2. Tämän jälkeen syvennyttään [liikenneonnettomuustilastoihin](https://pxdata.stat.fi/...) (pxdata.stat.fi) ja selvitetään liikenteessä kuolleiden ja vakavasti loukkaantuneiden määriä. Samalla syvennyttään tilastoiden kautta henkilövahinko-onnettomuuksien yhteiskunnallisiin kustannuksiin. Tarkastelunäkökulmina voi olla esimerkiksi:
 - Tieliikenteen henkilövahinko-onnettomuudet alkoholitapauksissa maakunnan mukaan
 - Mille viikonpäiville henkilövahinkoon johtaneet liikenneonnettomuudet painottuvat? Entä vaikuttaako valoisuus onnettomuuksiin?
3. Keskustellaan, mitkä muut asiat kuin tienkäyttäjien oma toiminta vaikuttavat nollavision saavuttamiseen.

Oppitunnin sisältöä voi hyvin kohdentaa eri ryhmille esimerkiksi valikoimalla erilaisia muuttujia onnettomuustilastoista.

Aika: n. 30-45 min

Lähde: Liikenneturva ja

Eija Honkanen:

[Liikennekasvatuksen toteuttaminen toisen asteen ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa \(theseus.com\)](https://www.theseus.com/...)

Muita aineistoja:

- [Liikenneturvallisuusstrategia 2022-2026 \(valtioneuvosto.fi\)](https://www.valtioneuvosto.fi/...)
- [Tutkimukset \(liikenneturva.fi\)](https://www.liikenneturva.fi/...)
- [Nuoret liikenteessä \(Liikenneturva.fi\)](https://www.liikenneturva.fi/...)
- [Onnettomuustietoinstituutin raportti 18-24 –vuotiaiden liikenneonnettomuuksista vuosina 2010-2019](https://www.liikenneturva.fi/...)

6. Liikennekäyttäytyminen, liikenteen vuorovaikutus ja sosiaalinen ympäristö

Tavoite: Nuoret ymmärtävät liikenteen vuorovaikutteisuuden merkityksen sekä ryhmäpaineen roolin liikenteessä. Nuoret miettivät omaa liikennekäyttäytymistään, sekä sääntöjen merkitystä liikenneturvallisuuden ylläpitämisessä.

1. Liikennekäyttäytyminen:

1. Opiskelijat kirjaavat pienryhmissä ylös tilanteita, joissa heillä menee liikenteessä hermot. Mietitään, miksi nämä tilanteet ärsyttävät.
2. Käydään läpi kirjatut tilanteet. Mietitään, miksi toiset tilanteet ärsyttävät toisia ja toisia eivät? Miksi liikenteessä tulee noudattaa sääntöjä? Mitkä ovat tienkäyttäjän vastuut ja velvollisuudet vaaran ja vahingon välttämiseksi?

2. Liikenteen vuorovaikutus:

1. Millaisia eri tapoja on viestiä ja olla positiivisesti tai negatiivisesti vuorovaikutuksessa liikenteessä? Miltä eri vuorovaikutuksen tavat tuntuvat, ja miten esim. negatiivinen vuorovaikutus voi vaikuttaa liikennekäyttäytymiseen?

3. Sosiaalinen ympäristö:

1. Katsotaan Liikenneturvan [Piirrosvideo ryhmäpaineesta](https://www.youtube.com/watch?v=Piirrosvideo_ryhmäpaineesta) (youtube.com). Keskustellaan ryhmäpaineesta sekä vastuusta liikenteessä.
2. Opiskelijat pohtivat yksin tai pienryhmissä, ovatko he olleet tilanteessa, jossa häntä tai muuta on yllytetty toimimaan liikenteessä vaarallisesti. Samalla mietitään, miten sosiaalinen ympäristö vaikuttaa omaan käyttäytymiseen liikenteessä. Piirretään tilanne esim. sarjakuvaksi.

Aika: Yksi oppitunti

Lähde: Liikenneturva ja

Eija Honkanen:

[Liikennekasvatuksen toteuttaminen toisen asteen ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa \(theseus.com\)](#)

Muita aineistoja:

- [Liikennesäännöt ja liikennemerkit \(liikenneturva.fi\)](#)
- [Ajantasainen tieliikennelaki \(finlex.fi\)](#)
- [Vuorovaikutus liikenteessä \(liikenneturva.fi\)](#)
- [Moni nuori kokee kuljettajan ajavan liian kovaa \(liikenneturva.fi\)](#)

7. Fysiikan ilmiöt ja niiden soveltaminen liikenteessä ja kulkuvälineissä

Tavoite: Opiskelijat ymmärtävät tilannenopeuden merkityksen sekä taajamanopeusrajoitusten määräysten fysikaalista perustaa.

1. Pyydetään opiskelijaa miettimään perusteluita 30 ja 40 km/h taajamanopeuksille.
2. Käydään läpi jalankulkijan kuolemanriskiä suhteutettuna auton törmäysnopeuteen. Alustuksena voidaan käyttää esimerkiksi [Liikenneturvan videota jäännösnopeudesta \(youtube.com\)](#).
3. Pyydetään opiskelijaa pohtimaan ja arvioimaan omaa käyttäytymistään liikenteessä, esimerkiksi nopeusrajoitusten ja turvavälien noudattamista sekä muiden huomioonottamista. Opiskelijat voivat kirjata ajatuksiaan ylös tai keskustella niistä pienryhmissä.
4. Järjestetään väittelytilaisuus, jossa toiset ovat taajamien keskusta-alueiden 30 ja 40 km/h nopeusrajoitusten puolesta ja toiset vastaan. Puretaan asia käymällä läpi jalankulkijan kuolemanriskiä suhteutettuna auton törmäysnopeuteen.
5. Lopuksi pohditaan tarkkaamattomuuden merkitystä liikenneturvallisuuteen. Opiskelija määrittelee, kuinka kauan katsoo yhtäjaksoisesti puhelinta liikkeessään liikenteessä ja laskee, kuinka pitkän matkan kulkee sinä aikana eri kulkutavoin. Mietitään, miten tämä vaikuttaa liikennekäyttäytymiseen ja –turvallisuuteen.

Aika: Yksi oppitunti (n. 45 min)

Lähde: Liikenneturva ja

Eija Honkanen:

[Liikennekasvatuksen toteuttaminen toisen asteen ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa \(theseus.com\)](#)

Muita aineistoja:

- [Sivusto turvallisesta ajonopeudesta \(liikenneturva.fi\)](#)
- [Jarrutusmatkan puolittaminen \(Youtube.com\)](#)
- [Törmäysnopeus \(liikenneturva.fi\)](#)

8. Kemian ilmiöt ja niiden soveltaminen liikenteessä ja kulkuvälineissä

Tavoite: Oppitunnilla selvitetään kulkuvälineissä olevien aineiden ominaisuuksia, pitoisuuksia ja riskejä liikenteessä sekä onnettomuustilanteissa.

1. Tutustutaan eri kulkuvälineissä käytettäviin aineisiin, niiden ominaisuuksiin ja pakkausmerkintöihin sekä oikeaoppiseen käsittelyyn ja säilyttämiseen.
2. Kartoitetaan valikoidusta kulkuvälineestä, mitä aineita siinä käytetään ja selvitetään niiden turvallinen käsittely. Määritetään aineiden pitoisuudet.
3. Tarkkaillaan tieliikenteessä liikkuvia kulkuvälineitä ja niiden vaarallisten aineiden merkintöjä. Selvitetään, mitä aineita niissä kuljetetaan ja otetaan selvää niiden ominaisuuksista. Tutustutaan eri aineiden käyttöturvallisuustiedotteisiin.
4. Selvitetään eri kulkuvälineissä käytettävien käyttövoimien kemiallisia rakenteita ja reaktioita sekä mietitään niiden liikenneturvallista käyttöä ja ennakoidaan mahdollisia vaaratilanteita ja niissä toimimisen periaatteita.
5. Käydään läpi kulkuvälineissä olevien aineiden ja käyttövoimien reaktiot esimerkiksi palamisen ja jäätyminen seurauksena sekä ennakoivat toimenpiteet niiden aiheuttamien liikenteen riskien vähentämiseksi.

Aika: n. 30-45 min

Lähde: Liikenneturva ja

Eija Honkanen:

[Liikennekasvatuksen toteuttaminen toisen asteen ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa \(theseus.com\)](#)

Muita aineistoja:

- [Nesteen sivu käyttöturvallisuustiedotteiden hakemiseen \(neste.fi\)](#)
- [Litiumakkujen linkaari, turvallinen käyttäminen ja akkupalon sammuttaminen \(tukes.fi\)](#)

9. Kansainvälisiä toimintamalleja jatkojalostettavaksi

1. Traffic safety during the thematic week at secondary schools (Greece)
 - Kreikassa liikenneturvallisuus on tuotu omaksi teemaksi kouluilla käytössä oleville teemaviikoille. Teemaviikolla opettajat valitsevat neljästä vaihtoehdosta teeman, johon syvennyttään viikon ajan. Lisäksi Kreikassa on käytössä päivä, jolloin voidaan syventyä yhteen tiettyyn teemaan neljän viimeisen kuukauden aikana kouluvuonna. *Lue lisää: [The RSI contribution for Road Safety Education in Greece's National Educational System \(etsc.eu\)](#)*
2. "DO IT RIGHT" in secondary education (Greece)
 - Toinen esimerkki Kreikasta on "Do it Right" –ohjelma, jonka tavoitteena on sekä kehittää liikennetaitoja, mutta myös lisätä yleistä tietämystä ja rikkoa esimerkiksi vääriä uskomuksia ja epäterveellisiä asenteita liikennekäyttäytymistä kohtaan. Keskeisiä teemoja ovat mm. rattijuopumukset, turvavyön käyttämättä jättäminen, reaktioaika sekä psykologiset tekijät. *Lue lisää: [Educational Programs \(ioas.gr\)](#)*
3. National road safety contest "Children in traffic (Bosnia & Herzegovina)
 - Bosnia & Herzegovinassa järjestetään vuosittain "Children in Traffic" –kilpailu, johon kuuluu teoriaosuus sekä käytännön taitotesti. Kilpailu on suunnattu peruskoulun opiskelijoille, mutta idea olisi varmasti hyödynnettävissä myös toisen asteen oppilaitoksissa. *Lue lisää: [Road safety in Bosnia & Herzegovina \(easst.co.uk\)](#)*

Lähde: [Learn-hanke \(etsc.eu\)](#)

10. Linkkejä eri maissa tuotettuihin opettajien materiaaleihin

- 2. asteen opettajille on tuotettu materiaalia liikennekasvatukseen eri maissa
- Opettajien materiaalit ovat koottuina Suomen tapaan samassa paikassa eri ikäisiä oppilaita opettaville opettajille
- Materiaalit liittyvät usein mm. liikennesääntöjen noudattamiseen, ajonopeuksiin, tarkkaamattomuuteen sekä päihteisiin liikenteessä
- <https://www.easst.co.uk/easst-road-safety-education-pack/>
- <https://toolkit.irap.org/safer-people-treatments/education/>
- <https://education.nzta.govt.nz/teacher-resources/school-policy-and-practices/teacher-guide-to-road-safety-education/>
- <https://risi-und-ko.at/9-bis-13-schulstufe/>